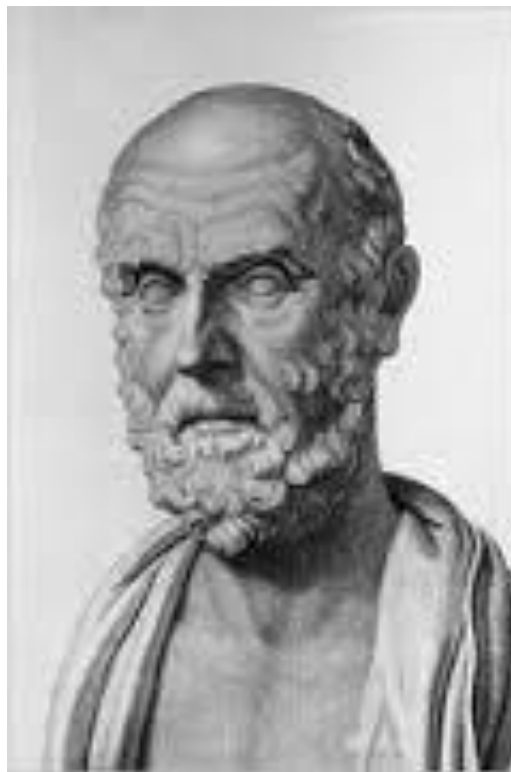

Pri pisanju spisa Skrita stara zanimivost o pravokotnem trikotniku se je pojavilo ime Hipokrat, ampak ne tisto ime, po katerem poznamo splošno znanega in znamenitega starogrškega zdravnika, ampak ime matematika, o katerem zelo malo ali pa skoraj ničesar ne slišimo. Tudi v šoli ga ne obravnavamo. Zato res ne more biti znan. Zapišimo zdaj nekaj stavkov o njem, saj je bil pomembni raziskovalec lastnosti pravokotnega trikotnika, tako kot malo pred njim slavni Pitagora s sosednjega egejskega otoka Samosa.

Hipokrat **iz Iosa**

Sprva je bil trgovec. Ko so ga oropali pirati ali prevarantski cariniki, je odšel po pravico v Atene, da si morda tam na sodišču s tožbo pribori nazaj oropano blago. A tega ni dočakal in se tudi ni vrnil na rojstni otok. Ostal je kar v Atenah. Začel je poslušati predavanja iz matematike. Da bi se vzdrževal, je potem tudi sam poučeval geometrijo. Na koncu je postal vodilni atenski matematik.

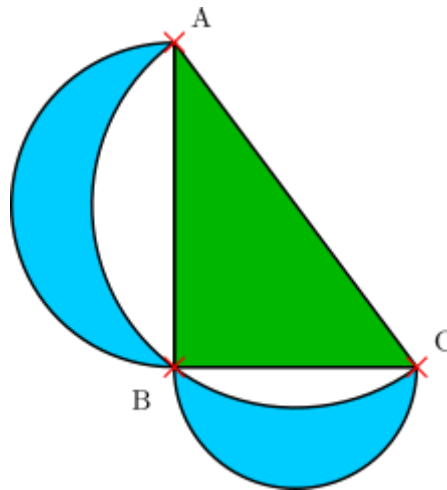

Hipokrat (Hippocrates; otok Ios, Jonija, ok.. 470–Atene, ok. 410 pr. n. št.), starogrški matematik, geometer, astronom.

V njegovem matematičnem delu je čutiti velik vpliv Pitagora, morda prav zaradi neposrednega stika z otokom Samosom, ki je Iosu bližnji otok in je bil takrat središče pitagorejske misli.

Hipokrat je okoli 450 pr. n. št. napisal sistematično urejen učbenik geometrije z naslovom *Elementi (Stoichea)*, kjer je objavil osnovne izreke in "gradbene elemente" geometrije. To je bilo pomembno delo, ker so potem matematiki iz vsega antičnega sveta lahko sestavljali svoje izdelke na podlagi skupnega izhodišča osnovnih konceptov, metod in izrekov, kar je vse pripomoglo k znanstvenemu napredku matematike.

Ohranjen je samo eden, toda dovolj pomembni odlomek iz Hipokratovih *Elementov*, in to odlomek z računi ploščin Hipokratovih "lunic" ("lunica" je lik v obliki Luninega krajca, ki ga omejujeta dva krožna loka ali dva kroga, ki se sekata).

Hipokrat je dokazal, da je vsota ploščin obeh modrih krajcev enaka ploščini zelenega prvotnega pravokotnega trikotnika ABC.

Več o njegovih raziskavah pravokotnega trikotnika pogledjte v spis *Skrita stara zanimivost o pravokotnem trikotniku* v rubriki Domoznanstvo, Knjižnica A. T. Linhart, Radovljica.

Stoletje po Hiparhu je najmanj četvero starogrških matematikov napisalo vsak svoje "Elemente". Tako je stalno napredovala terminologija in logična zgradba geometrije. Hipokratovo pionirsko delo je utrlo pot Evklidovim "Elementom" (okoli 330 pr.n. št.), ki so dolga stoletja ostali osnovni učbenik geometrije. Evklid je tudi po Hipokratu prevzel razne označbe, npr. trikotnik ABC za trikotnik z oglišči (v točkah) A, B in C, kar se je obdržalo do danes.

Hipokrat se je ukvarjal tudi s klasičnim geometrijskim problemom podvojitve kocke, tj. s problemom, kako s šestilom in ravnilom v ravnini konstruirati kubični koren in je našel neko (a seveda daleč ne dokončno) približno rešitev.

Na Iosu je bil morda dijak matematika in astronoma Enopida (ok. 490–ok. 420 pr. n. št.), ki je deloval tam. V astronomiji je poskušal pojasniti, kaj so kometi in Rimska cesta. Verjetno je za oboje mislil, da so to optične iluzije, ki nastanejo zaradi loma Sončeve svetlobe v našem ozračju. Njegove ideje niso jasno posredovane. Zato o tej zadevi ni mogoče kaj več povedati.

Kranj – Zlato Polje, 5. decembra 2018

Majo Prosen